

ΡΟΛΟΣ ΠΡΟΛΟΓΟΥ – ΕΠΙΛΟΓΟΥ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ)

1. Στόχοι του προλόγου σε ένα κείμενο είναι να μάς εισαγάγει στο θέμα και να προκαλέσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Τεκμηρίωσε με συντομία αν ο πρόλογος στο Κείμενο 1 υπηρετεί τους παραπάνω στόχους. Μονάδες 10 – 14567

Καμία πατρίδα για την τρίτη ηλικία

[Το κείμενο αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από το άρθρο της Δήμητρας Αθανασοπούλου, που δημοσιεύτηκε στις 18.04.2020 στην «Εφημερίδα των Συντακτών».]

Στην «Μπαλάντα του Ναραγιάμα», μια 70χρονη ανεβαίνει στην κορυφή ενός βουνού για να ξεψυχήσει, με απώτερο στόχο ο θάνατός της να επιτρέψει την επιβίωση ενός νεότερου και πιο παραγωγικού μέλους της κοινότητας. Η ταινία του Σοχέι Ιμαμούρα αναφέρεται σε μια παλαιά ιαπωνική πρακτική που έχει τις ρίζες της σε περιόδους ξηρασίας και λιμού και επέβαλε μια «εθελούσια διακοπή τού εγώ» των γηραιών και εξασθενημένων ατόμων προς όφελος των νέων. [...]

Απάντηση

Ο πρόλογος στο Κείμενο 1 υπηρετεί και τους δύο στόχους:

- εισάγει στο κεντρικό θέμα: η αντιμετώπιση των ηλικιωμένων ως εξασθενημένων, άρα αναλώσιμων, προς όφελος των νεότερων μελών αποτελεί δείκτη πολιτισμού της εκάστοτε κοινωνίας
- προκαλεί το ενδιαφέρον: παρουσιάζει μια συγκλονιστικά απάνθρωπη παλιά ιαπωνική πρακτική θυσίας των γηραιότερων, που αποτελεί το έναυσμα για μια πρόσφατη κινηματογραφική ταινία, για να δείξει στη συνέχεια ότι δεν απέχει πολύ από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές πρακτικές αντιμετώπισης της τρίτης ηλικίας

2. Η 1η παράγραφος του Κειμένου 1 στηρίζεται σε μια προσωπική μαρτυρία. Να ερμηνεύσεις αυτήν την επιλογή του αρθρογράφου λαμβάνοντας υπόψη ότι συνιστά τον πρόλογο του άρθρου του. Μονάδες 10 – 16837

«Νομική δεν σημαίνει απαραίτητα δικηγόρος»

Αλλάζοντας επαγγελματική ρότα

[Το παρακάτω απόσπασμα είναι διασκευή άρθρου του κ. Απόστολου Λακασά, που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της Καθημερινής στις 19-4-2021.]

«Σε ένα μάθημα στο πανεπιστήμιο, άκουσα τον καθηγητή μου να μιλάει για έναν παραγωγό γιαουρτιών. Ο καθηγητής πήρε τα δεδομένα της παραγωγής, τα οπτικοποίησε δημιουργώντας ένα διάγραμμα, και τα παρουσίασε στον παραγωγό, για να τον βοηθήσει να λύσει τα οικονομικά του προβλήματα. Τότε είπα, αυτό θέλω. Μού άρεσαν βέβαια από το λύκειο τα οικονομικά και η πληροφορική», θυμάται σήμερα, μιλώντας στην «Κ», ο 30χρονος Θανάσης Τσαπερλής. Τότε σπούδαζε μηχανολόγος μηχανικός, σήμερα εργάζεται στη Rabobank, την ολλανδική εταιρεία πολυεθνικών τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, και ζει στο Ντεν Μπος της Ολλανδίας. [...]

Απάντηση

Η προσωπική μαρτυρία στην αρχή του άρθρου συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του προλόγου καθώς

- λειτουργεί ως αφορμή για τον αρθρογράφο, ώστε να αποδώσει το θέμα/προβληματισμό του κειμένου,
- κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, καθώς πρόκειται για ζωντανή παρουσίαση σε ευθύ λόγο μιας πραγματικής ιστορίας ενός νέου ανθρώπου και
- εισάγει στο θέμα του άρθρου που είναι η επαγγελματική ευελιξία/ προσαρμοστικότητα και οι εναλλακτικές επαγγελματικές ευκαιρίες στη σύγχρονη εποχή της ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης που αλλάζει τα δεδομένα στην αγορά εργασίας.

3. Η συγγραφέας του Κειμένου 1 στον πρόλόγό της αποσκοπεί στο α) να προκαλέσει το ενδιαφέρον των αναγνωστών και β) να εισαγάγει το θέμα. Θεωρείς ότι επιτυγχάνει τους σκοπούς της; Στην απάντησή σου να αναφερθείς στις μεθόδους ανάπτυξης και τα εκφραστικά μέσα, που χρησιμοποιεί. Μονάδες 10 – 15327

Τράπεζες χρόνου

[Το παρακάτω άρθρο της Λίνας Γιάνναρου δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Καθημερινή στις 30/10/2005.]

Δεν έχουν γκισέ, φρουρούς στην είσοδο και χρηματοκιβώτιο. Δεν εξαργυρώνουν επιταγές ούτε χορηγούν δάνεια, το νόμισμα που αναγνωρίζουν υποδιαιρείται μεν σε «λεπτά», αλλά δεν κόβεται σε χαρτονομίσματα. Είναι οι Τράπεζες χρόνου, ένα πρωτοποριακό σύστημα ανταλλαγής υπηρεσιών, που μετράει ήδη σχεδόν μια εικοσαετία ζωής στο εξωτερικό και πρόσφατα έφτασε στη χώρα μας. [...]

Απάντηση

Πρόκληση ενδιαφέροντος αναγνωστών:

α. με τη χρήση παραδειγμάτων (γκισέ, φρουρούς, χρηματοκιβώτιο, επιταγές κ.ά.),

β. με την χρήση αντίθεσης (υποδιαιρείται μεν ... αλλά δεν κόβεται...).

Αναφορά στο θέμα [σχήμα άρση και θέση: τι δεν είναι και τι είναι οι Τράπεζες Χρόνου]:

α. με τη χρήση αρνητικών εκφράσεων (δεν έχουν, δεν εξαργυρώνουν...),

β. με τη χρήση ορισμού (ορίζονται οι Τράπεζες Χρόνου ως ένα πρωτοποριακό σύστημα... στη χώρα μας).

4. Αν ληφθεί υπόψη ότι στόχοι του Προλόγου είναι να εισαγάγει τον αναγνώστη στο θέμα και να προσελκύσει το ενδιαφέρον του, να εξετάσεις με συντομία τον βαθμό στον οποίο η αρθρογράφος του Κειμένου 1 πετυχαίνει να ανταποκριθεί στους παραπάνω στόχους. Μονάδες 10 – 16840

[Η τηλεόραση ως «φθηνή πολυτέλεια»]

[Το παρακάτω άρθρο (διασκευή) υπογράφεται από την Μαριάννα Τζιαντζή και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Καθημερινή στις 15.5.2011.]

Πρόσφατα άκουσα τυχαία έναν άνδρα γύρω στα 35 - 40 να περιγράφει πόσο όμορφα θα περνάει τώρα που απολύθηκε. «Δεν τους έχω ανάγκη», έλεγε σαν να προσπαθούσε να δώσει κουράγιο στον εαυτό του. «Έχω την τηλεόραση plasma, 42 ίντσες όλες δικές μου, φαγητό τζάμπα, γιατί να δουλεύω για ένα κομμάτι ψωμί; Όλη μέρα ξάπλα μπρος στην plasma». Δεν ξέρω ποιος θα του εξασφαλίζει τη δωρεάν σίτιση. Ενδεχομένως οι συνταξιούχοι γονείς ή κάποιο εισόδημα στο χωριό. Όμως, ο άνθρωπος αυτός θέλοντας να δώσει κουράγιο στον εαυτό του περιέγραφε μια ονειρική ζωή αεργίας και αέναης τηλεθέασης. [...]

Απάντηση

Η αρθρογράφος ξεκινώντας το κείμενό της με τη δήλωση ενός άνεργου πετυχαίνει να εισάγει με άμεσο και ελκυστικό τρόπο στο κύριο θέμα που είναι ο τρόπος που η τηλεόραση έχει κυρίαρχη θέση στη ζωή των ανθρώπων καλύπτοντας κενά που δημιουργούν οι δυσκολίες της ζωής. Επιπλέον, καταφέρνει να προσελκύσει το ενδιαφέρον, να δημιουργήσει πρωτοτυπία αποφεύγοντας κοινότοπες εισαγωγές με γενικές αναφορές στην εποχή μας. Αιφνιδιάζει τον αναγνώστη, δημιουργεί περιέργεια και κατά συνέπεια ανταποκρίνεται στους στόχους του προλόγου

5. Ανάμεσα στους στόχους του Προλόγου σε ένα κείμενο είναι να μάς εισαγάγει στο θέμα και να δώσει διευκρινιστικές πληροφορίες για τη συνέχεια του κειμένου. Τεκμηρίωσε με συντομία αν ο Πρόλογος στο Κείμενο 1 υπηρετεί αυτούς τους στόχους. Μονάδες 10 – 16831

Θεωρίες μείωσης των στερεοτύπων

[Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από την επιστημονική εργασία του Νίκου Μεταξά «Θεωρίες μείωσης των στερεοτύπων: περίπτωση εφαρμογής στην ελληνική πραγματικότητα», που ανακτήθηκε από τον ιστότοπο www.psychology.gr/koinoniki-psychologia, το Νοέμβριο του 2021.]

Τα στερεότυπα είναι στενά συνδεδεμένα με την προκατάληψη και μπορούν να οδηγήσουν σε διάκριση. Αποτελούν ένα σύνολο δομών από πεποιθήσεις για τα χαρακτηριστικά μελών που ανήκουν σε κάποιες κοινωνικές ομάδες και επηρεάζουν το πώς οι άνθρωποι προσέχουν, κατηγοριοποιούν, κωδικοποιούν, παρουσιάζουν και επανακτούν πληροφορίες για άλλους και το πώς αυτοί κρίνουν και απαντούν σε αυτές τις πληροφορίες. [...]

Απάντηση

Ο Πρόλογος στο Κείμενο 1 μάς εισάγει στο θέμα, διότι αναφέρεται με ευθύτητα στο θεματικό κέντρο (Τα στερεότυπα είναι στενά συνδεδεμένα με την προκατάληψη και μπορούν να οδηγήσουν σε διάκριση). Δίνει διευκρινιστικές πληροφορίες για τη συνέχεια του κειμένου, εφόσον με συντομία εξηγεί τον τρόπο σχηματισμού των στερεοτύπων (Αποτελούν ένα σύνολο δομών από πεποιθήσεις για τα χαρακτηριστικά μελών που ανήκουν σε κάποιες κοινωνικές ομάδες). Ο ορισμός που εμπεριέχεται στον Πρόλογο υπηρετεί τον παραπάνω στόχο.

6. Ο πρόλογος σε κάθε κείμενο στοχεύει να προετοιμάσει τον αναγνώστη για όσα θα ακολουθήσουν παρακάτω και να έλξει το ενδιαφέρον του, για να συνεχίσει την ανάγνωση. Θεωρείς τον συγκεκριμένο πρόλογο επιτυχή, όσον αφορά τα δύο αυτά δεδομένα; Μονάδες 10 – 19577

Η Ημέρα της Γυναίκας και οι ανδρικοί αιώνες

[Το κείμενο δημοσιεύθηκε από τον Παντελή Μπουκάλια στην εφημερίδα Καθημερινή στις 06.03.2022 (συντομευμένο για τις ανάγκες της εξέτασης).]

Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας η μεθαυριανή Τρίτη. Και σίγουρα, για να καλυφθούν οι ανάγκες του υποκριτικού ενδιαφέροντος για το φύλο που εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται «αδύναμο», ώστε να αντιμετωπίζεται και ως αδύναμο, δηλαδή ως κατώτερο πνευματικά και ως ευεπίφορο στις κάθε λογής παρεκτροπές, θα ανασυρθούν από την αποθήκη των στερεοτύπων όλα τα τετριμμένα κλισέ. Και θα ζανακουστούν τα ευχολόγια του ανέξοδου φαρισαϊσμού¹. [...]

Απάντηση

Ο συγκεκριμένος πρόλογος μπορεί να θεωρηθεί επιτυχής, επειδή:

- Αφορμάται από την επικαιρότητα (Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας), γεγονός που έλκει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.
- Έχει ύφος καυστικό στηλιτεύοντας την υποκρισία αρκετών απέναντι στις γυναίκες και τις διακρίσεις που αυτές υφίστανται. Με αυτό τον τόνο ο συντάκτης στοχεύει στο να δοθεί από την πλευρά του δέκτη η απαιτούμενη προσοχή για το θέμα.
- Αναφέρεται σε «παρεκτροπές» σε βάρος τους, γεγονός που προκαλεί τον αναγνώστη να συνεχίσει την ανάγνωση του κειμένου παρακάτω, όπου πιθανόν αυτές οι παρεκτροπές θα αναλυθούν διεξοδικότερα.

7. Μια από τις βασικές λειτουργίες του προλόγου σε ένα κείμενο είναι η ομαλή μετάβαση στο θέμα που θα αναπτυχθεί στη συνέχεια. Πώς επιτυγχάνεται αυτός ο στόχος στον πρόλογο του Κειμένου 1; Μονάδες 10 – 20197

[Οι γυναίκες κινδυνεύουν περισσότερο από τη φτώχεια στην Ευρώπη]

[Το ακόλουθο άρθρο είναι της Δανάης Μαραγκουδάκη, δημοσιευμένο στις 8/3/2021 στον ιστοχώρο της εφημερίδας Capital. Είναι ελαφρά διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.]

Μεγαλύτερο κίνδυνο να βρεθούν σε καθεστώς φτώχειας έχουν οι γυναίκες απ' ό,τι οι άνδρες στην Ευρώπη, σύμφωνα με τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ² για ζητήματα φτώχειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Olivier De Shutter, ο οποίος πραγματοποίησε πρόσφατα αποστολή δύο μηνών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ερευνώντας τους τρόπους με τους οποίους οι χώρες της Γηραιάς Ηπείρου αντιμετωπίζουν τη φτώχεια. [...]

¹ φαρισαϊσμός: η υποκρισία (μτφ)

² Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Απάντηση

Ο πρόλογος εισάγει ομαλά τους αναγνώστες στο θέμα, καθώς:

- Ο πρόλογος, εξ αρχής, δεν αφήνει περιθώρια παρανοήσεων, καθώς γίνεται ρητή αναφορά του θέματος, δηλαδή τον αυξημένο κίνδυνο των γυναικών -συγκριτικά με τους άνδρες- να βρεθούν σε καθεστώς φτώχειας,
- Με την παρουσίαση της ιδιότητας του ερευνητή και της προέλευσης των δεδομένων, που θα παρουσιαστούν στο υπόλοιπο κείμενο, ο αναγνώστης προετοιμάζεται για το είδος του άρθρου (επιστημονικό) και τον βαθμό αξιοπιστίας των στοιχείων που θα αναφερθούν.

8. Αν ληφθεί υπόψη ότι στόχοι του προλόγου είναι να εισαγάγει τον αναγνώστη στο θέμα και να προσελκύσει το ενδιαφέρον του, να εξετάσεις με συντομία τον βαθμό στον οποίο η αρθρογράφος του Κειμένου 1 πετυχαίνει να ανταποκριθεί στους παραπάνω στόχους. Μονάδες 10 –28110

Η ζωή μετακόμισε στα δίκτυα

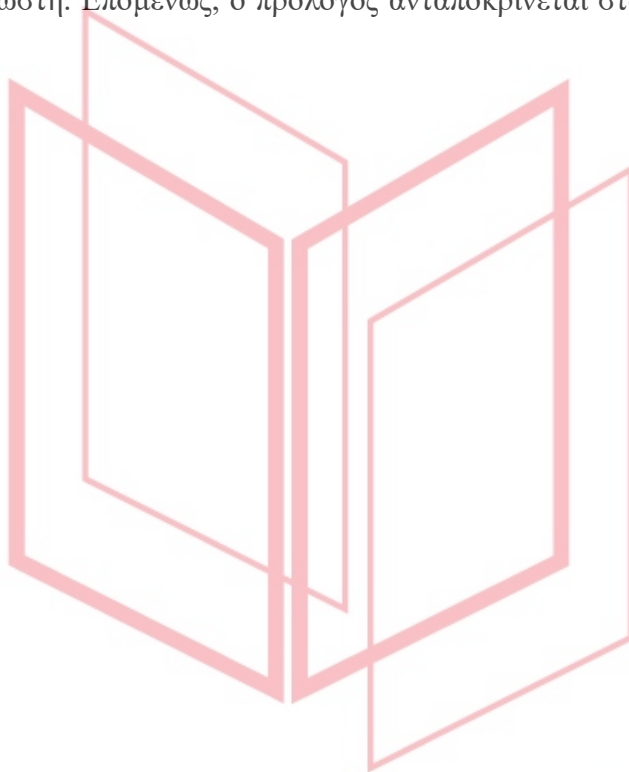
Το άρθρο υπογράφεται από την Τασούλα Καραϊσκάκη και δημοσιεύθηκε στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Καθημερινή στις 26/08/2022.

Περπατούν μαζί με φίλους στην προκουμαία του παλιού λιμανιού Χανίων με φόντο τη φαντασμαγορική αλυσίδα της φωτισμένης πόλης. Ξάφνου εκείνος βρίσκεται γονυπετής να τη ζητά σε γάμο τείνοντας ανοιχτό το τυπικό κουτάκι με το δακτυλίδι. Εκείνη αιφνιδιάζεται, συγκινείται, κουνά το κεφάλι ζωηρά πως «ναι», όμως μένει πετρωμένη. Το βλέμμα ακίνητο, βαθύ, σαν να παρακολουθεί μια προβολή των αυριανών ημερών της. Οι φίλοι συνέρχονται και τους πείθουν να επαναλάβουν ξανά και ξανά τη σκηνή ώστε, με τα κινητά, να τη βιντεοσκοπήσουν. Τους ωθούν σε μια επαναλαμβανόμενη δράση –σφιχταγκάλιασμα και ατελείωτο φιλί–μη συντελεσθείσα στην πραγματική ζωή. Έπειτα, σκυμμένοι στις οθόνες των κινητών, όλοι μαζί, συνδιαλέγονται πυρετικά για το υλικό που θα αναρτήσουν. Ακόμη και όσοι από τους τυχαίους θεατές απήλαυσαν την αναπάντεχη αναβίωση ενός παρωχημένου ρομαντισμού, δείχνουν να ενοχλούνται από το θέατρο.

Απάντηση

Η εισαγωγή στο Κείμενο 1 υπηρετεί τους στόχους του προλόγου. Εισάγει στο θέμα, καθώς με αφετηρία ένα γεγονός (πρόταση γάμου) που λαμβάνει χώρα στην προκουμαία του λιμανιού των Χανίων γίνεται λόγος για

την αντίδραση των φίλων που ήταν αυτόπτες μάρτυρες και την ενθάρρυνσή τους να επαναλάβουν τη στιγμή, προκειμένου να τη βιντεοσκοπήσουν και να την αναρτήσουν στα κοινωνικά δίκτυα. Με αυτόν τον τρόπο προετοιμάζει για τις ιδέες που θα αναπτυχθούν σχετικά με το ρόλο των κοινωνικών δικτύων, αλλά κεντρίζει και το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Επομένως, ο πρόλογος ανταποκρίνεται στους δύο κύριους στόχους που υπηρετεί στο κείμενο.



αήιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ